

HÖGAKTUELLT

Personaltidning för HÖGSKOLAN I GÄVLE Nr 3 – April 2010

Grattis ministern!

Högskole- och forskningsminister Tobias Krantz passade på att fylla år under sitt besök vid Högskolan i Gävle i början av april. I sitt halvtimmeslånga avslutande tal nämnde han en ökande global konkurrens om produktionen.

– Att konkurrera med lägre löner tycker nog ingen är så bra utväg. Lägre välfärd skulle nog inte tilltala så många heller. Återstår kunskap.

Sid. 7

Handelshögskola fullt möjlig vid HiG

Sid. 4

Rankningar säger inget om kvalitet

Ledaren sid. 2

Först "toppbetyg" sedan lågt rankad

Den 24 mars publicerades Högskoleverkets granskningsrapport 2010:2R "Granskning av kvalitetsarbetet vid åtta högskolor 2009." Högskolan i Gävle fick där högsta betyg (A). Det innebar ett erkännande av vår långa erfarenhet av kvalitetsutveckling och alla medarbetares målmedvetna strävan att kontinuerligt höja kvaliteten i HiG:s utbildning och forskning. Bedömargruppens utlåtande var en fröjd att läsa:

"Arbetet med kvalitetsfrågor framstår som en självklar del av den dagliga verksamheten. Bedömargruppen finner en förmåga till självkritik och en vilja att genomföra förbättringar när det är nödvändigt. Vi ser en stark kvalitetskultur på olika nivåer inom högskolan, vilken präglas av såväl ödmjukhet som av långsiktiga och stegvisa kvalitetsförbättringar. Vi har funnit många övertygande exempel på att kvalitetsarbetet fungerar väl. Detta gäller framför allt arbetet med att ärligen följa upp kvalitetsarbetet, granska och revidera utbildningar, utveckla olika former av stöd till studenterna och deras lärandemiljö samt arbetet med att säkra informationen till studenterna".

Detta placerade HiG i den lilla grupp av endast fem lärosäten som fått betyget väl godkänt (betyg A) av totalt 23 granskade universitet och högskolor sedan 2008. Glädjen var givetvis stor på HiG och vi firade med tårta. Men säg den glädje som varar för evigt. Mindre än två veckor senare presenterade Urank sin rapport "En svensk universitetsranking 2009" där HiG hamnade på plats 28 av totalt 30 granskade universitet och högskolor. Först i toppen och två veckor senare i botten!? Fråge-

Rektor Maj-Britt Johansson

tecknen tror jag delas av många. Vad gäller egentligen – erbjuder Högskolan i Gävle sina studenter utbildningar av hög eller låg kvalitet?

I Högskoleverkets rapport 2008:40R "Rankning av universitet och högskolor som studentinformation" konstateras att "majoriteten av dagens rankinglistor (Urank, Sydsvenska Industri- och Handelskammaren och Svenskt Näringsliv) knappt ger någon information till studenterna alls eftersom en topplista säger väldigt lite om kvalitetsskillnaderna". En viktig fråga i sammanhanget är också om rankning mäter kvalitet. Rankning innehåller en samling indikatorer som antas mäta någon sorts kvalitet. Urank använder sig av fem kriterier med vikter (studenter, lärare, grundutbildning, forskning/forskarutbildning och bibliotek) som innehåller ett varierande antal indikatorer med olika vikt. Systemet har en starkt kritiserad kanadensisk rankning som före-

bild men alla kriterier har inte kunnat överföras helt och hållet till svenska förhållanden bland annat på grund av datatillgång. Högskoleverket riktar kritik mot Uranks system eftersom rankingar görs med en "one size fits all" -inriktning. Man ifrågasätter hur väl de olika lärosätena låter sig jämföras enligt samma kriterier. Vidare riktas kritik mot att indikatorer valts utifrån tillgängliga data och efterlyser även bättre argument för urvalet av kriterier än att de "utgör ett rimligt och relevant urval". "Viktningen har konstruktörerna än mindre argument för".

Vidare läsning i rapporten avslöjar att "syftet med de rankingar som Urank konstruerar är att testa metoderna och att väcka debatt". Detta bekräftas också på Uranks hemsida där grundarna av systemet är kritiskt inställda till sitt eget förfarande. Med sina rankingar vill man "också sprida kunskap om rankingars begränsningar och hur de bör läsas och tolkas."

Det som är beklagligt är att Uranks rankingar får stor och okritisk genomslagskraft i medierna och uppfattas som om de vore rankingar av kvaliteten i svensk högre utbildning. I Arbetarbladet den 5 april förmedlades budskapet "Gävle i botten på högskolelistan" och Radio Gävleborg inleder en intervju med orden "I går kom slaget mot Högskolan i Gävle, som ännu en gång listades som ett av Sveriges sämsta lärosäten." Det minsta man kan begära är att system för granskning av kvalitet i sig håller hög kvalitet och att medierna som utger sig för att granska kritiskt även gör det.

MAJ-BRITT

Debatt "Att tänka fritt är stort, att tänka rätt är större"

Mikael Björling bemöter här ordförande Lars Eric Ericssons svar på debattartikeln i HA:s marsnummer.

Med anledning av Lars Eric Ericssons, LE, svar på mitt öppna brev (mars 2010), där jag förespråkade en mer varsam hantering av vår anställningsordning AO, vill jag göra några förtydliganden.

Jag ifrågasätter inte giltigheten i beslutet om AO. Jag ifrågasätter att AO håller den kvalitet som vore önskvärd. Jag antyder inte att rektors delegering av beslut om tillsättning av adjunkter strider mot högskoleförordningen (HF). Jag påpekar bara att det i AO nu står både att rektor delegerar besluten och att rektor har kvar beslutsrätten.

När jag använde orden "andra oegentligheter" syftade jag på innehållet i AO och det faktum att jag av utrymmesskäl inte tog

upp alla brister i densamma, till exempel att högskolestyrelsen (Hst) ska besluta om att rekrytering av professor inleds. Vad detta innebär bör förtydligas. Jag kan förstå att det från budgetsynpunkt är en fråga för Hst, men om ett sådant beslut samtidigt fastställer ämnet för professuren – vilket kräver akademisk sakkunskap – kan det leda till problem när anställningsprofilen senare ska fastställas. Kanske är det till och med så, som LE skriver i sitt svar, att rektor inte får delegera beslut (exempelvis till Hst) gällande anställning av professor?

Svårt att göra rätt

LE bemöter inte i sak mina teser (som att tillämpningskraven angående högskolepedagogisk utbildning är olyckligt formulerade och därmed leder bort från de faktiska kraven i HF) utan väljer att kategoriskt avvisa de juridiska frågetecken jag reser. I bästa fall skulle jag kunna tolka

in att denna attityd bygger på att högskolans samtliga styrdokument faktiskt är granskade av högskolejuridisk expertis och därmed vore saken utagerad även för min del (cf. rubrikens devis från Uppsala universitet). Tyvärr misstänker jag att detta inte har skett (åtminstone verkar det inte vara så när det gäller AO).

Även stora drakar

I anställningsnämnderna hade vi också höga ambitioner att följa lagar och förordningar och konsulterade ofta högskolejuridisk expertis och trots det hände det att vi upptäckte att vi handlat fel i något avseende (om än av ringa vikt). Även stora drakar kan göra fel. Senast 2008 såg sig Lunds Universitet nödgade att ändra sin organisation (inför ett tillsynsbesök av Högskoleverket) eftersom ansvaret för viss utbildning låg i linjeorganisationen istället för hos nämnden (HSV 2008:32 R).

Nya utmaningar
Enligt regeringens vårproposition står vi inför nya utmaningar. En omfattande revidering av AO till ett fristående dokument ska vara klar till årsskiftet samtidigt som Hst får ett utökat ansvar för Högskolans organisation med förändrade förutsättningar. Överklagandemöjligheten föreslås kvarstå vilket betyder att AO och hanteringen av anställningsärenden även fortsättningsvis bör vara juridiskt hållbara.

Vi måste kunna lita på att Hst ser till att konsultera den högskolejuridiska expertisen som kommer att behövas i den fortsatta förändringsprocessen!

MIKAEL BJÖRLING
ORDFÖRANDE
ANSTÄLLNINGSNÄMNDEN NT

Högskolestyrelsens ordförande
Lars Eric Ericsson har erbjudits att svara men avböjt.

Om möten med ondska i miniföreläsningsserie

Att doktorera är i sig en utmaning. Att bestämma sig för att göra det fredag den trettonde klocka 13:13 kan möjligen inte vara ägnat att underlätta.

Ändå var detta vad religionsvetaren Febe Orést (bilden) gjorde och det skedde vid Åbo Akademi i Finland. Och hon gick i land med det.

I mitten av april sammanfattade hon avhandlingen på 12 minuter i högskolebiblioteket. Febe Orést har låtit 180 studenter titta på Resa Parsas prisbe-

lönta kortfilm "Möte med ondskan" från 2002. Filmen skildrar en man med kroppen armerad av bomber på väg att fullborda sin protest mot det diktatorskap han lever under. Han tar i filmen farväl till sin unga dotter.

Reaktioner

Febe har velat ta reda på vilka reaktioner filmen gett och hur de intervjuade själva har påverkats av filmen. Det visade sig att intervjupersonerna ofta vävde in sina egna liv i beskrivningen av hur de uppfattade mannen på filmen och hans situation.

Handelshögskola fullt möjlig

Att skapa en handelshögskola vid HiG är fullt möjligt, anser professor Leif Lindmark vid Handelshögskolan i Stockholm, som på uppdrag av just HiG undersökt förutsättningarna för detsamma.

Tanken på en handelshögskola fanns redan för några år sedan. Men i och med den stora omorganisationen av Högskolan till tre akademier har idén på nytt dykt upp. Professor Leif Lindmark anlätades för att undersöka möjligheterna och lämnade i slutet av mars sin rapport med slutsatsen att det finns förutsättningar och att det även finns marknadsutrymme för detta.

Leif Lindmark skriver: "Exemplen Baltic Business School i Kalmar och Internationella Handelshögskolan i Jönköping visar att det är möjligt. Båda hade innan start betydligt sämre förutsättningar än de som i dag finns vid Högskolan i Gävle."

Lars Steiner, Kerstin Jacobsson och Tommy Gardemark har bistått professor Leif Lindmark vid hans undersökning av förutsättningarna för att starta en handelshögskola i Gävle. De tre, liksom resten av personalen vid Avdelningen för ekonomi, gläds åt det positiva resultatet i rapporten.

Strategisk satsning

Lars Steiner, Tommy Gardemark och Kerstin Jacobsson har varit Leif Lindmark behjälplig med undersökningen.

– Det finns två skäl till att vi vill ha en handelshögskola. Det ena är att det skulle locka fler duktiga lärare och forskare hit och det i sin tur skulle locka studenter, säger universitetslektor och chefen för avdelningen för ekonomi Lars Steiner.

Inte minst skulle detta vara strategiskt. Ekonomiutbildningarna står vid HiG för en femtedel av utbildningarna och en tredjedel av alla examina. Vi vet redan att studentkullarna kommer att minska överlag framöver. Enligt Centrala Studiestödsnämnden kommer minskningen att drabba de mindre högskolorna mest.

– Det andra skälet är att det skulle ge oss möjlighet att göra mycket mer för näringslivet i regionen, fortsätter han.

Detta är ett av högskolans mål. I dag är samarbetet på ekonomisidan begränsat.

Examen krävs

Leif Lindmark listar dock ett antal förutsättningar som måste skapas innan beslutet kan tas av högskolestyrelsen.

Det första är att HiG får examensrätt för civilekonomer.

– Vi kommer att behöva en förstärkning på minst sex professorer och docenter. I dag har vi ett tiotal doktorander och skulle då behöva minst fyra till. Vi arbetar just på en ansökan om examensrätt.

Utän denna examensrätt är det Leif Lindmarks uppfattning

att projektet inte ska drivas vidare.

Enligt Lars Steiner råder enighet om idén med en handelshögskola på avdelningen.

– En sådan innebär att vi ska göra många saker som vi faktiskt ändå måste göra, söka examensrättigheter, öka forskningen och forskningsanknytningen och öka kompetensen på avdelningen, säger chefen för Akademien för utbildning och ekonomi Åsa Morberg och lägger till:

– Får vi klartecken till allt så blir det ett väldigt hårt arbete att genomföra. Men det blir också väldigt spännande och roligt.

En utredningsperson ska utses med uppgift att arbeta för genomförandet.

– Bland annat ska den personen ta reda på vilken vilja det

finns hos regionens näringsliv till samarbeten på ekonomiområdet samt att arbeta med fundraising och vad Lindmark kallar för "friend raising". Det är alltså att hitta personer som i akt av sin ställning eller annat är villiga att stödja projektet.

Omkring 10 miljoner

Till detta kommer givetvis en hel del ekonomiska resurser. Leif Lindmark beräknar dessa mycket grovt till omkring 10 miljoner kronor. Men han bedömer också möjligheten till näringslivsstöd som gott.

Då svaret på ansökan om examensrätt inte kommer förrän tidigast vid årsskiftet 2010–2011 kommer beslut i högskolestyrelsen inte att kunna tas förrän våren 2011.

OVE WALL

Komplexa strukturer är inget problem

Det var när Gunnar Cardell inledde arbetet med sin D-uppsats i pedagogik som han upptäckte att lärare saknade ett gemensamt yrkesspråk. Det saknades enkla och exakta begrepp för all den tysta kunskap som erfarna lärare bär på. Detta gör undervisningssituationen svår att diskutera, beskriva och förmedla.

För att få grepp om problemet intervjuade Gunnar en lärare om vad hon gjorde för att skapa arbetsro. Han fann att lärarens beskrivning handlade om en mängd aktiviteter och syften, där syftena hängde samman i kedjor; han kallade dessa "strategikedjor". Tillsammans bildade dessa ett komplext tankenät som han kallade "strateginät".

– Ett strateginät är en helhet av tänkta orsakskedjor.

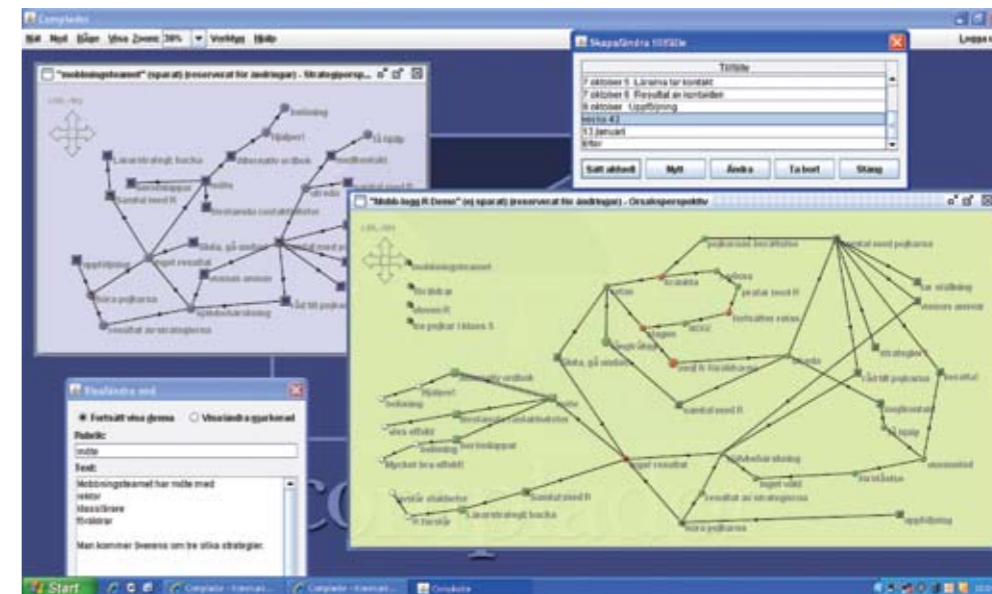
I den här lärarens strateginät för att skapa arbetsro ingick moment av läsundervisning, men också sådant som hade att göra med elevernas trygghet och skolmiljön i stort, som bankplacering och relationen med skolvaktmästare.

Begränsat minne

– Denna mångfald att hålla reda på står i bjärt kontrast till arbetsminnets kapacitet. Medvetandets omfång har beräknats till sju plus minus två enheter. Fler saker än så kan vi inte hålla i våra arbetsminnen, så därför blir strateginätet i sin helhet en tyst kunskap, det vill säga en omfattande bakgrundkunskap som finns, men som läraren inte klarar av att tänka på i nuet – och inte heller att synliggöra för andra.

Denna begränsning innebär en svårighet i all mänsklig samverkan.

Gunnar ville beskriva sam-

Exemplet ovan på hur Complador kan te sig, är hämtat från arbetet från mobbningsfall i en Gävleskola. Complador användes av antimobbningsteamet. Det blå fönstret (upptill till vänster) visar teamets strategiska handlingar i fallet. Det gröna större fönstret visar utfallet eller orsaksnätet, det vill säga vad som konkret hände. De orangea noderna visar problemen.

Om man vill kan man följa utvecklingen av arbetet genom att välja tidpunkt i det lilla fönstret uppe till höger och se hur fallet utvecklade sig.

Gunnar Cardell utvecklade Complador tillsammans med sin son Daniel som är programmerare. Det webbaserade programmet är gjort i Java vilket gör att det kan köras på en mängd olika datorer och operativsystem.

manhagen bakom ett strateginät och så uppstod "Trenäts-teorin".

– Utgångspunkten var begreppet "strateginät", som ju handlar om att tillgodose behov. Dessa behov hänger samman i ett komplext "behovsnät".

Dessa båda nät handlar om människans tänkande. När man börjar genomföra strategierna uppstår olika händelseförlöpp som bildar ett komplext sammanhang av orsakskedjor, ett "orsaksnät".

Webbverktyg

Trenäts-teorin synliggjordes senare i det digitala verktyget Complador. Mycket förenklat är det ett webbaserat verktyg

för att hålla reda på och beskriva även mycket svåröverskådliga samband. Ytligt sett ser det ut som en mindmap, rutor och ringar med händelser förbundna med streck som leder till andra rutor och ringar. Men Complador (står för kommunicera, planera, dokumentera och reflektera) innehåller också ett obegränsat antal nivåer.

Åskadliggörande

– Programmet bygger på tidigare nämnda tre nätbegrepp som tillsammans, men inte var för sig, ger en bild av exempelvis skolarbetets verkliga komplexitet, utan att förlora detaljskärpan.

Men det finns fler använd-

ningsområden. Det har använts som datainsamlingsredskap i kvalitativa undersökningar av B, C och D-studenter vid HiG. Deras arbeten i Complador finns till beskådan på programmens hemsida, www.complador.se.

Många områden

Man kan också tänka sig det som en hjälp till en romanförfattare som arbetar med stora strukturer, i släktforskning och så vidare.

– Complador har använts i coaching för att förebygga stress. Allt och alla ingår i olika system av händelser och tankar. Det här är ett sätt att åskadliggöra dessa system.

OVE WALL

Samarbete mellan högskole- och folkbiblioteken

Genom ett närmare samarbete med folkbibliotek och Lärcentra kan högskolebiblioteket bidra till att utveckla regionen.

Dagens undervisning bygger på självstudier och biblioteken kan spela en central roll i det självständiga kunskapssökandet. I ett kompetenshöjande projekt föreslås nu att högskolebiblioteket ska bidra med kompetens till länets folkbibliotek och lärcentra.

Positiv respons

Synen på högskole- och folkbibliotek som en sammanlagd resurs har fått positiv respons från Region Gävleborg och regiondirektör Mats Törnquist. Han utreder samordningen inom kompetensförsörjnings- och utbildningsområdet och ser värdet av projektet för den regionala utvecklingen; de når en bred allmänhet, har en stark förankring hos befolkningen och fyller en viktig funktion som lärmiljöer. Ett långsiktigt motiv är enligt Mats Törnquist att skapa en ny infrastruktur där bibliote-

ken fungerar som motor för lärande.

Mer samverkan

Högskolebibliotekets samsamarbetssträvanden underlättas av att folkbiblioteken i Gävleborg redan samverkar i HelGe-projektet, med målet att gemensamt ge invånarna bättre möjligheter till utbildning, information och bildning. Sedan 2007 används ett gemensamt bibliotekssystem och man samverkar kring medieförsörjningen.

Länets bibliotekschefer har även enats om en gemensam webbaserad biblioteksportal. Ytterligare ett viktigt samsamarbetsprojekt är Gävle kommuns utvecklingsplan "Den fjärde baskunskapen: informationssökningskompetens". Den omfattar alla elever, från lågstadiet till och med gymnasiet och är utbyggbart med såväl högskola som förskola. Arbetet är viktigt med tanke på den låga andelen högskoleutbildade i länet och att informationskompetens är

prioriterat även i all högskoleutbildning.

Bättre stöd

För HiG:s del innebär biblioteksprojektet en ökad marknadsföring av Högskolan och uppbyggnaden av ett nytt nätverk av kvalificerade mellanhänder för stöd till länets distansstudenter. Närmare information kommer att läggas upp på bibliotekets hemsida.

MAIVOR HALLÉN
BIBLIOTEKSCHEF HiG

Välbesökta ingenjörskvällar

Sedan flera år har HiG under våren arrangerat ett antal "Ingenjörskvällar". Det har blivit välbesökta informationsträffar. Efter Ericssons besked om nedläggning av Gävlefabriken kom som väntat ännu fler till en av aprilträffarna.

Ett fyrtiotal intresserade fick under kvällen tillfälle att träffa presumptiva arbetsgivare. Lärare och studenter från HiG gav information om de sju ingenjörsutbildningarna som erbjuds vid HiG och om yrket.

– Fler företag har stort behov av ingenjörer och kommer även

att ha så i framtiden. Därför deltar de gärna vid de här kvällarna, säger Magnus Lemoine som har lett arrangemangen.

Fem stora och ett mindre företag fanns på plats för att knyta kontakter och berätta om sina egna erbjudanden.

OWL

Annika Brunberg, Gävle:

– Jag har jobbat som konsult åt Ericsson och ville ha lite mer information om vad jag kan läsa här. Jag har blivit lite nyfiken på ekonomiingenjör. Det är brett och man får jobba med logistik vilket låter kul.

Staffan Gunnarsson, Gävle:

– Jag jobbar som kvalitetsingenjör på Ericsson och får sluta där i sommar. Man kan se det som en chans att få göra något annat, så därför kom jag hit. Det passar mig ju bra att studera i Gävle men jag vet inte riktigt vad. Kanske energiingenjör, då borde man vara behövd.

Annika Bodell, Sandviken:

– Jag läser basterminen här på HiG. Efter informationen är jag lite förvirrad men jag funderar på att utbilda mig till maskiningenjör eftersom där ingår CAD/CAM (datorstyrd design respektive tillverkning). Jag är redan utbildad CNC-ingenjör.

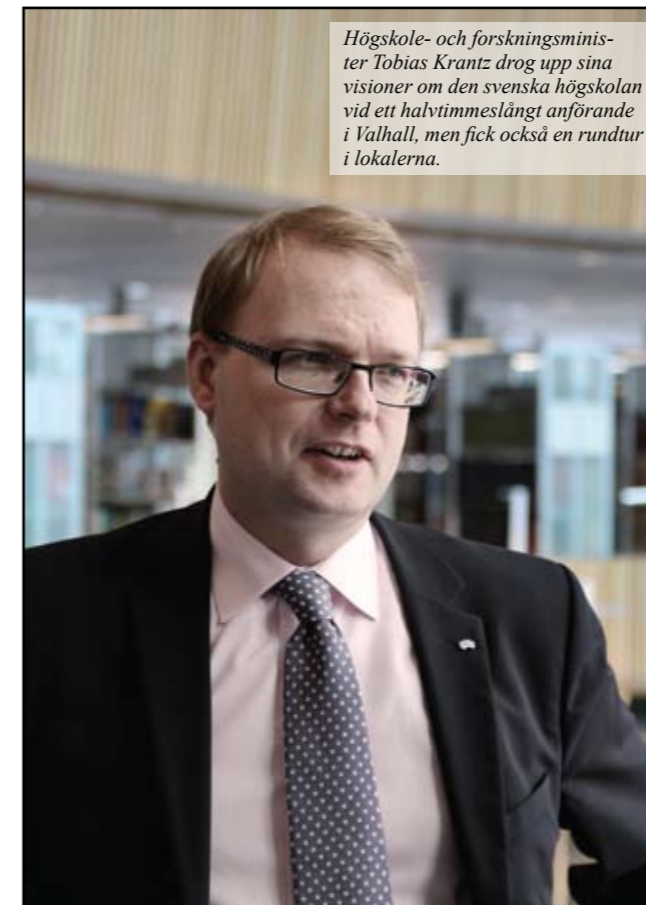
VARMT TACK

för alla deltagande omtankar i vår stora sorg efter Leif, alla vänliga ord, minnesgåvor och HiG:s vackra krans vid båren.

Tomrummet är oändligt!

Eva Svensson
med familj

Besökande minister talade om framtid och utveckling

Högskole- och forskningsminister Tobias Krantz drog upp sina visioner om den svenska högskolan vid ett halvtimmeslångt anförande i Valhall, men fick också en rundtur i lokalerna.

nog inte tilltala så många heller. Återstår kunskap.

– Indien konkurrerar redan nu med kunskap. Vi måste också satsa mer på forskning och utveckling.

Ministerns konkreta råd på den vägen är en friare högskola med starkare profilering på det den är bäst på.

Fri debatt viktig

Han strök under vikten av att inte enbart forska på sådant som är direkt nyttigt utan även sådant som kanske kan bli det senare, vi måste bli bättre på att få ut innovationer i alla discipliner och slutligen se till att högskolorna blir en arena för en fri debatt.

– Debatterandet har ett egenvärde och knyter an till demokrati. Forskning visar att länder med fri utbildning visar bättre utveckling.

Öst- och Västtyskland är här bevisen.

Men de utländska studenterna ska få betala för sina svenska studier.

– Det kommer att ge högskolorna pengar att satsa i FoU, hävdade ministern. Vi ska konkurrera med kvalitet, inte gratis utbildningar.

Efter en frågestund, bland annat om högskolorna regionala roll och läraryrkets brist på status okom rankningar på tal.

Det senare kommenterade han med orden.

– Jag tror inte det finns ett enda rättvist rankingsystem.

Allra sist överraskades han med en tårta. Det råkade nämligen vara hans födelsedag samma dag.

OVE WALL

Kvalitet är i dag det viktigaste för den svenska högskolan. Bara med den kommer vi att kunna konkurrera med länder som Indien och Kina. Detta menade högskole- och forskningsminister Tobias Krantz när han i början av april besökte HiG.

Tobias Krantz heldag på Kungsbäck innehöll såväl möte med högskoleledningen, studiebesök på Design och träteknik liksom GraphiX Center där det bjöds 3D-film för nöje och nytta. HiG:s forskningsprofiler presenterades och dagen avslutades i Valhall där ministern höll ett halvtimmeslångt anförande un-

der titeln "En svensk högskola i världsklass" för ett femtiotal intresserade.

Han menade inledningsvis att vi lever i en dramatisk tid med befolkningsökning på 20 procent på tjugo år.

– Vi kommer om 20–30 år att ha en medelklass på en miljard. Detta kommer att påverka produktionen i världen.

Med kvalitet

– Då kommer vi att se att det inte är fattiga länder vi konkurrerar med utan länder som Indien och Kina.

– Att konkurrera med lägre löner tycker nog ingen är så bra utväg. Lägre välfärd skulle

HiG två första masterexamina

Minjie Ma och Kai Deng antogs höstterminen 2007 till masterprogrammet i elektronik. De har nu slutfört sina studier med det avslutande examensarbetet med titeln "The Study and Implementation of M-ender-Line Antenna for an Integrated Tranceiver Design". Examinator har varit professor Claes Beckman.

HiG har numera även rätt att utfärda masterexamen i energisystem.

"Produktionslyftet" förlängs tre år

Produktionslyftet startades 2007 med finansiering för tre år från Vinnova, KK-stiftelsen och Tillväxtverket. Nu kommer en förlängning på ytterligare tre år, samtidigt som verksamheten breddas. Målet är att skapa en samordnande effekt inom effektiv produktion i en nationell struktur för kompetensleverantörer. För Gävleborgs del är Högskolan i Gävle ansvarig.

Lösning på krysset

